

ВВВВВВ

Орлиної ради

ч. 113 ліпень - вересень 1997

Вогонь Орлиної Ради

1

У глибокому смутку і повазі повідомляємо усіх пластунок і пластунів та українську громаду, що 3-го квітня 1997 р. відійшла на Вічну Ватру член куреня УПС „Ті, що греблі рвуть“

пл. сен. керівництва

бл. п.

ТОНЯ ГОРОХОВИЧ

нар. 2-го березня 1913 р. в Україні, одна із провідних постатей Українського Пласту, довголітня виховниця і педагог, редактор пластових журналів „Готуйсь“ і „Пластовий Шлях“, відзначена Шевченківською відзнакою і св. Юрієм в золоті, голова ОПДЛ в роках 1990-1996.

ПАНАХИДИ відбулися в суботу 5-го та неділю 6-го квітня в похоронному заведенні Кардинала в Торонто, Ont., а ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в понеділок 7-го квітня о год. 11:30 ранку в УПКатедрі свв. Володимира і Ольги при вул. Бетгерст, Торонто, а відтак тіло буде перевезене в Україну на рідну Волинь, де спочине поруч батьків на кладовищі в Рівному.

Хай рідна земля буде їй легкою!

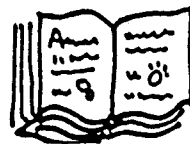
Замість квітів покійна просила складати датки на освіту дітей-сиріт на Волині. Чеки слід виставляти на „Приятелі дітей — Освітній Фонд ім. Тоні Горохович“.

ГОЛОВНИЙ ПЛАСТОВИЙ ПРОВІД

Сестричка Тоня протягом цілих десятиліть займала чільне місце в проводі новацького Уладу, як головна референтка, а потім головна булавна УПН-ок. Через 22 роки (1971 - 1992) редагувала новацький журнал „Готуйсь“. Була коменданткою безлічі новацьких таборів і вишколів. А найважливіше - була правдивою приятелькою всіх братчиків і сестричок.-

ХАЙ З БОГОМ СПОЧИВАЄ!

ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?

ВИНАХІДЛИВИЙ ЗАЄЦЬ

Як запитуєте, — звідки на землі з'явилася черепаха? Ну, то послухайте ж.

Колись на дні глибокого океану трапилася біда: великий дракон — володар моря — небезпечно захворів. Дарма придворний лікар — тюлень — роздивлявся його довжелезний язик, мацав живіт — однак не міг встановити, яка хвороба напала на його повелителя, і не знав, які ліки йому прописати. З кожним днем дракон хирів і ставав все кволішим. Від ліків тюленя йому ставало все гірше і гірше. Придворні ходили по палацу володаря моря навшпиньки і розмовляли все тихіше і тихіше. Сміх карався смертю.

Якось у палац з'явився восьминіг, котрий не любив товариства і жив самотником. Багато років він не полишав свого житла та, почувши про тяжкий недуг володаря морів, з'явився перед драконом і сказав так:

— Великий повелителю! Колись давно мій дід хворів такою ж хворобою. І за одну хвилину до смерті один мудрець приніс йому печінку живого зайця. Дід з'їв її і видужав. Нехай тобі добудуть печінку живого зайця — і хвороба твоя зникне. Ясна справа, що в морі зайці не живуть,

의사

але на березі, неподалік від твого палацу, їх водиться багато.

Вислухавши восьминога, великий дракон засумував:

— Я цар усіх морів і океанів, переді мною схиляються кити й акули, і все ж я неспроможний зловити дурного зайця.

Журився дракон день, другий, на третій наказав скликати всіх придворних.

Довго думали придворні, як зловити зайця, нічого придумати не змогли. Тоді заговорив великий кит:

— Мудрий наш повелителю, драконе! Доручи мені зловити зайця. Я швиденько доставлю цього ледаща до палацу.

Здивувався дракон і мовив:

— Дякую тобі, кит. Та чи не скажеш ти, мій вірний слуга, як ти збираєшся зловити цього звіра?

— Дуже просто, — відповів кит. — Підпливу до берега, зустріну зайця, проковтну його і припливу назад.

— Ой, кит, кит, — розгнівався цар морів, — голова у тебе велика, а розуму зовсім нема! Як же я дістану із твого черева живого зайця?

Зніяковілий кит замовк.

Тоді до дракона підпливла черепаха і сказала тихим голосом:

— Повелитель, доручи мені зловити зайця. У мене чотири ноги, і я можу не лише плавати, а й цілий день ходити по землі. Завтра я піду в гори,

відшукаю зайця, обдурю його і приведу сюди.

Подумав дракон і вирішив: нехай черепаха спробує зловити зайця. Вона хитра. Недарма у неї голова схожа на зміїну.

— Твій план прекрасний! — сказав він. — Зараз же прямуй на землю. Тепер моє жигтя залежить від твого розуму!

Черепаха заметушилася, попросалася з рідними і піднялась на верхню моря.

Берег був недалеко. Черепаха ступила на землю і почимчикувала в гори. Вона була дуже задоволена, що на її долю випало таке доручення. Ще б пак! Якщо вона приведе зайця на дно океана, повелитель обов'язково зробить її головним радником.

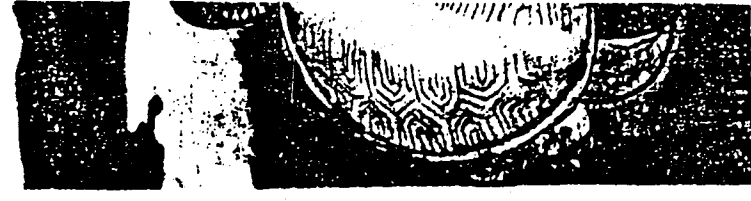
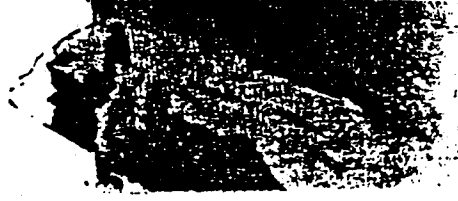
І раптом черепаха згадала, що вона ніколи не бачила зайця.

— Яке нещастя! — прошепотіла черепаха. — Я так поспішала, що ні в кого не запитала, як виглядає заєць. Доведеться повертатися назад, у море.

Черепаха приповзла до берега, шубовснула у море і опустилася на дно, неподалік від палацу. Як завжди, тут було повно придворних.

— Панове! — сказала розгублена черепаха. — Чи не доводилось комусь з вас зустрічатися із зайцем?

У натовпі хтось засвистів. Це сміявся банькатиий великий краб.

Зай

— Чому ви смієтесь? — запитала черепаха. — Це з вашого боку не що інше, як безтактність.

Краб підповз до черепахи і сказав:

— Я сміюся з вашої неосвіченості.

— Значить, ви самі зустрічалися з зайцем?

— Безперечно! Як же мені не знати зайця? Скільки разів я зустрічав його, прогулюючись неподалік від гори.

— Ой, це надзвичайно приємна новина. Розкажіть, будьте ласкаві, як виглядає цей заєць.

— Я з охотою розказав би вам, та всі ж знають, яка у вас погана пам'ять. Краще я вам намалюю його. — Як я вам вдячна, дорогий крабе! Коли я буду першим радником, то я не забуду вашої люб'язності!

І, заховавши малюнок під панцир, черепаха знову випливла на берег. Вона одразу ж пошкандибала до гори, де з давніх давен жив заєць.

Трапилося так, що саме в цей час заєць вирішив зробити перед обідом невеличку прогулянку. Тільки встиг він декілька разів стрибнути, як почув, що хтось його кличе.

— Хто мене кличе? — спитав, зупинившись заєць.

Із-за каменя з'явилася черепаха. Вона сміливо підповзла до зайця, оглянула його з усіх боків і лише після цього спитала:

— Послухай! Адже ти заєць?

— Я заєць! — сказав серйозно косий. — А ти що за звір? Перший раз такого бачу. Звідкіля і з якою метою ти тут з'явилася?

— Мене звуть черепахою. А живу я на дні океану. Ось чому ти мене ніколи не бачив. Та сьогодні я прибула сюди у дуже важливій справі.

— А звідки ти взнала, що я заєць, якщо ти ніколи мене не бачила?

— Дуже просто: у мене є твій портрет!

Черепаха витягла малюнок і показала його зайцеві.

— Дуже схожий! — сказав заєць. — Звідки у тебе цей портрет? Де ти його взяла?

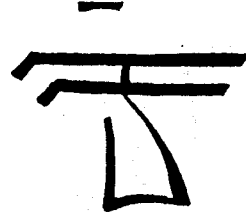
— Мені подарував твій портрет один з придворних морського царя — краб.

Заєць почував потилицю і сказав: — Виходить, про мене знають навіть на дні океана?

— Безперечно, знають! І я з'явилась тут, щоб передати тобі запрошення мого повелителя. Цар морів запрошує тебе до себе в гості.

— Дякую за запрошення, — поклонився заєць. — Та я не можу іти за тобою в море: хіба ти не знаєш, що я не вмію плавати і дуже боюсь води.

— Дурниці! — відповіла черепаха. — Ні про що не турбуйся. Я доведу тебе на дно океану в повній безпеці.

Та зайцеві не хотілося розлучатися з полями, де росте капуста, соловка ріпа і смачна морква, зі своєю норою, такою просторою і зручною. Тому він знову запитав:

— Чи не знаєш часом, для чого я знадобився вашому цареві?

— Безперечно, знаю!— почала брехати черепаха.— Справа в тому, що цар морів — надзвичайно добрий і справедливий. Він тяжко переживає, обливається сльозами, коли хтось з його царства хворіє. І ось добріший із царів дізнався, як погано тобі живеться на землі. Він гірко плакав, коли краб розповів йому, що тебе може закусити орел, розірвати тигр, убити мисливець. «Запросіть його до мене! — сказав наш цар крізь сльози.— Адже тут, на дні моря, ніколи і ніхто не зачепить зайця. Тут нема ні орлів, ні людей, ні тигрів!» Ось чому я прийшла за тобою,— закінчила свою розмову хитра черепаха.

Розчулився заєць від розповіді черепахи.

— Це правда! На землі мене переслідують всі: і звірі, і хижі птахи, і люди. Скільки разів я був на волоні синку від смерті! Навіть у своїй норі я не почувую себе в безпеці. Добре! Я йду з тобою на дно океану, де всі такі добрі і люб'язні!

— Чудово!— зраділа черепаха.— Не будемо гаяти часу. Ідемо зараз же!
— Так, так! Ідемо зараз же!
І черепаха з зайцем пішли до моря. Заєць від щастя радісно посмі-

хався, безперечно ворушив вухами і високо підстрибував на місці. І хоч черепаха страшенно поспішала, зайцеві здавалося, що вона повзе не швидше равлика.

Не витримував заєць і сказав:

— Сідай, шановна черепахо, мені на спину,— і ми через кілька хвилин будемо на березі моря. А вже там ти мене понесеш. Згодна?

— Безперечно, згодна! Адже я вперше в житті потрапила на землю і бачу, що ходити по ній — одна морока.

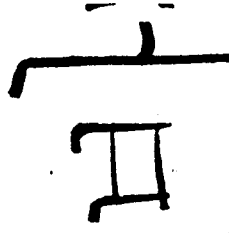
Забралася черепаха зайцеві на спину, і косий помчав до моря. Він біг так, ніби за ним гнався вовк. Не встигла черепаха втягнути свою голову під панцир, як вони були вже в сосновому лісі, що розкинувся на березі моря.

Був вітер, хвилі з шумом здіймалися біля берега, і море видалося зайцеві дуже страшним.

— Поглянь, шановна черепахо, як хвилюється море. У таку бурю і втопитися неважко,— сказав зляканий заєць.

— Що ти!— засміялась черепаха.— Зразу видно, що тобі не доводилось бувати біля моря. Воно неспокійне лише на поверхні: досить нам пірнути — і все буде добре. Сідай тепер на мене і ні про що не турбуйся. Все обійдеться.

Та заєць не поспішав: він боявся стрибати у морську безодню.

— Що ти тут робиш?— запитав борсук.

Засць розправив лапкою вуса і поважно сказав:

— Пані черепаха повідомила мене, що морський цар бажає познайомитися зі мною. Я вирішив відвідати його царство.

Борсук сердито замотав головою і голосно крикнув:

— Нісенітниця! Ти не проживеш там жодного дня!

— Дурниця! Хто посміє мене зачепити на дні моря, коли сам цар не може без мене обійтися?

— Тебе обдурили! Морське дно кишить лихими морськими чудовиськами. Ти загинеш там! Послухай моєї поради: тікай геть від моря і забудь про черепаху.

Від таких слів зайцеві стало дуже страшно, і він сказав черепазі:

— Знаєш, пані черепахо, я згадав, що в моїй норі залишився пучок чудової моркви. Так що я не зможу зараз відвідати вашого царя.

Сказавши так, засць в три стрибки був поряд з борсуком, і вони, не поспішаючи, пішли до лісу.

Побачивши це, черепаха жалібно застогнала:

— Яке нещастя! Як розсердиться цар! Забула я, дурна моя голова, сказати зайцеві найголовніше. Старий і бездітний наш цар, і хотів він передати своє царство розумному зайцеві...

우 소 리

Всім відомо, які в зайця довгі вуха, і, безперечно, він не пропустив жодного слова черепаха, а борсук нічого не чув.

— Послухай, борсук, — сказав заєць, — я все-таки піду на хвилиночку до морського царя. Цікаво знати, як там живуть...

І заєць поскакав назад до моря, де його чекала черепаха.

— Я вирішив не сердити твого повелителя і виконати його бажання, — сказав заєць. — Крім того, я боюся, що цар розсердиться на тебе, коли ти з'явишся сама без мене...

— Давно б так! — зраділа черепаха. — Дурний борсук від заздрості наговорив тобі нісенітниць. Отже, в дорогу!

І черепаха, посадивши собі на панцир зайця, кинулася у морські хвилі.

По землі черепаха ледве повзла, а в морі вона пливла впевнено і з неабиякою швидкістю. Досягнувши середини моря, черепаха почала опускатися на дно. Вона так добре знала дорогу, що опустилася прямо перед палацом морського царя.

Побачивши черепаху з зайцем на спині, царські слуги негайно повідомили дракона про те, що прибув догжданий гість. Дві акули відчинили перед зайцем ворота в палац, і черепаха підвела косого прямо до трону, де сидів морський цар.

— Добрий і могутній дракон, — сказала черепаха, — твій наказ виконано. Перед тобою живий заєць. Можеш з'їсти його печінку!

Почувши такі слова, заєць ледве не знепритомнів. Та йому дуже не хотілося вмирати, і він сказав ввічливо, але голосно, щоб усі чули: — Люб'язна черепахо, чому ти мені на землі не сказала, що доброму царю потрібна моя печінка?

Черепаха захихікала:

— Якби я про це сказала, то ти ні за що не згодився б попрямувати сюди зі мною.

— Ти вчинила нерозумно, пані черепахо! Я залюбки віддав би вам для доброго повелителя одну, а може й дві печінки. Мені нічого не шкода для такого могутнього царя. Та, на жаль, я з собою ніколи не ношу печінку. Вона зберігається в моїй норі. Тепер доведеться нам знову вибиратися на землю, а потім повертатися сюди. От скільки зайвої роботи придумала ти, пані черепахо!

Коли дракон почув, що черепаха привела зайця без печінки, він дуже розсердився: завжди ця черепаха забуває найголовніше!

— Як ти могла, дурепо, не сказати зайцеві про печінку? — закричав дракон. — Зараз же пливи назад — і до вечора щоб переді мною був заєць з печінкою! В іншому разі я накажу акулі проковтнути тебе!

Знову забрався заєць на панцир черепахи, і вони попливли до берега.

Як тільки черепаха ступнула на сушу, заєць зіскочив з її спини і помчав у ліс.

— Прощай, дурна черепахо!— закричав він.— Тобі треба дістатися до моєї печінки — ось вона!

І, ставши на задні лапи, він поплескав себе передніми лапками по животу. Більше черепаха його не бачила: Де їй гнатися за зайцем!

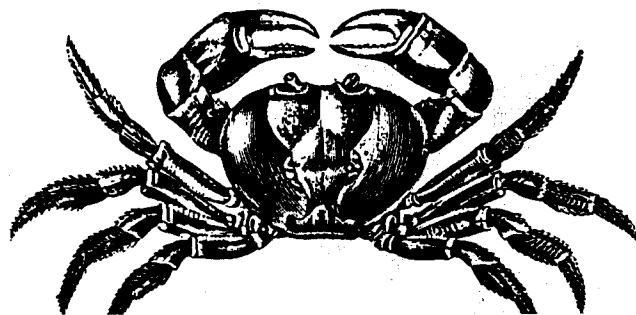
Знала черепаха, що дракон жартувати не любить. Бути тепер їй у пащі акули. Подумала-подумала і вирішила: «Коли ж дурний заєць може жити на землі, то чому ж я не зможу? Проживу і я!»

І залишилась черепаха жити на землі.

Від неї ведуть родовід всі наземні черепахи.

А зайці з того часу ніколи навіть близько не підходять до морського берега.

(‘Корейські народні казки’)

Степова птиця

Коли, бувало, сонце заходить по бурі, прилітає Степова птиця та сідає на краю віконця. Вона прилітає з далеких сторін та лиш раз у життю бачать її діти у глибокім сні. Коли дитина спить у білім ліжку, а нікого нема в кімнаті, вчуває не раз дивну пісню, усміхається: слухає чар-казки, які розкаже їй Степова птиця. Та не кожній дитині вона являється. Вибирає ту дитину, яка любить ліс і сонце, людей і звірят, яка ще ніколи не зробила кривди нікому сотворінню...

Раз, дуже давно, коли я ще була дитиною, прилетіла до мене Степова птиця і розказала мені історію свого власного життя.

Степова птиця була колись царівною і жила в ясних палатах. Мала доброго батька, що сповняв усі бажання молодій доні. Палата стояла на скляній горі, на яку весь день світило ясне сонце. Стіни були вкриті малюнками в дереві, що зображували чудові казки про північні моря, білих ведмедів і царських синів у золотих коронах. Старі слуги оповідали царівні перекази про острови Краси і Щастя, двірські дами приносили солодощі, бояни грали на гусях дивні пісні, лицарі присилали білі рожі. Все мала царівна, чого забажала.

Там далеко, за морем, виднілась земля, де жили люди. Царівні не дозволено було йти туди, на ту землю. Старий батько бажав, щоб його доня жила весь вік в Країні Краси, щоб не пізнала край Недолі. Але одної ночі царівна від старої няні довідалася про землю, на якій жили люди. І няня розказувала їй, яка земля гарна і велика, а як люди, замість користати з її краси та творити добро, проливають ріки крові; мучать одні одних, як багаті визискують бідних. І від того часу дивна стала молода царівна. Не бажала солодких ласощів, не любила їздити золотим човенцем по рожевих хвилях, не тишив її ясний вогонь. Довго надумувалася царівна, аж одної весняної днини покинула край Краси і пішла на землю Недолі. Рік цілий блукала, аж прийшла у країну над Дніпром-рікою, бо чула, що люд сеї землі попав у зневіру. У сій землі пізнала царенка, що намагався зломити кайдани, в які заковано його люд. І забула царівна з казки, що прийшла збудити віру його люду, ввести його в край Волі, Добра і Краси.

Ввела до сього краю лиш одного царенка, а лишила всіх тих, що чорними руками кували залізо, двигали каміння, орали рілля. За се не минула її кара.

Царевич помер у боротьбі за свій народ. З болю й розпуки замінилася царівна у Степову птицю. Від того часу прилітає в край царенка, між українські діти. Дивні стають ті діти, які бачили Степову птицю або чули про неї. Стають роздумувати, чому на їх землі зле і сумно. Мріють, щоб творити Добро і Любов. Глядять білі пера Степової птиці і шепчуть до неї серед ночі: «Буду жити для свого (Веселка) народу, здобуду свободу для України».

впину їм не має. Ніхто й ніщо не встоїться перед ними. Сидять на конях без сідел, а жінки їх у телятах скрипучих під шкіряними шатрами.

Не встоявся перед ними деревлянський князь Велко. Здобули Мадяри столицю його Іскоростень. Князь з родиною ледви із життям утік до зятя, до князя Святослава. Вони то принесли невеселу вістку: „Ідуть Мадяри даліше наперед, а де вони спиняться — годі знати!“

Не гається князь Святослав. Військо збирає, оборонні городи й засіки військом обставляє, щоб ворога в поході спинити. Та ба! Вихром степовим налізули Мадяри дикі! На щастя не на Перемишль пруть. Ідуть шляхом жорстоких Обрів — видно також за Карпати в Панонію продістатися хочуть. Від князя Галича, від Гремислава, на спіненому коні гонець пригнав.

— Князь мій в тебе підмоги благає, княже ласкавий!

— Дам! — каже князь Святослав — дам підмогу. — Твій-жеж князь, лицарю, цеж рідний батько моїх двох невісток.

І полк що найкращий у похід на відсіч Галичеви посилає.

А обидва зяті князя Гремислава — Олег і Ярослав кажуть батькови:

— Батьку, й нам ялося туди піти!

— А вжеж! — каже батько — і вам туди треба йти...

А княжичі: Володимир, Ізяслав, Ігор та Яромир теж просяться:

СІМ КНЯЖИЧІВ СВЯТОСЛАВИЧІВ

Сім синів у князя Святослава, сім соколів сизих. Хоробрі й сміливі вони. Із малечку вже до невтод лицарських навикли. Зброєю то вам так орудують, що й старшому лицареві не сором.

І чиж диво, що гордиться синами своїми князь Святослав перед кожним. Хто тільки в стольний город Перемишль, в кедриновий терем княжий у гості прибуде, за стіл за тисовий із князем Перемишля до пиру засяде, то почує від батька тільки похвалу синів. А про неньку їх, про княгиню Бориславу, вже й не казати. Вони — синочки — радіщі її, світ її ясний.

Трьох найстарших синів: Олег, Борис і Ярослав уже й поженилися. Парубочать ще княжичі: Володимир, Ізяслав, Ігор та наймолодший Яромир. Та недовго то вже й їм парубочити. Вже наймолодшому на сімнацятій пішло.

Щасливі батько, ненька, щасливі й сини! Аж тут де ні взялася чорна хмара й закрило собою сонце радості! То не чорна хмара, то дикі Мадяри! Десь із далека-далека, зі сходу від степів насунули й усе нищать, усе руйнують мов сарана. А проводить їм, кажуть, сміливий та завзятий і лютий хан Арпад. І не має їм стриму.

— Пусти й нас, батечку, туди!
Знає батько, чого і їх туди тягне.
У князя Галича чогири донечки-красуні.
Усміхнувся батько гай каже:
— Не бороню вам! Ідіть!
Тоді й князєнко Борис відозвався:
— Коли всі брати туди ідуть, то й я з ними!
— Іди! — каже батько.

І вже полк рушає. Стоїть готовий перед княжим теремом. На борзих конях лицарство у зброї в лискучій. Мають за вітром прапори. стяги й чілки.

Вийшли батько, мати, синів у дорогу випр- вляти, вийшли й три невістки чоловіків любих, дорогих працяти. Не плаче батько, не плаче мати, хоч серце в неї рветься в груди — не ялося плакати. Сини на діло на лицарське ідуть, слави добувати, країну рідну захищати. Та не видержали невістки їх. Кинулися ладам своїм, любим на шиї; обняли — не пускають, рясними слізми зброю їх лицарську зливають...

Ледви видісталися три княжичі з обіймів подруг дорогих і зараз на коні!

Благословить батько, благословить ненька синів на дорогу...

— Слави добувайте, здорові вертайте! — каже батько синам на дорогу. — А кому з вас для судить за рідну землю головою лягти — тому в народі вічна буде слава.

Тут уже ненька не видержала й заридала. Ударили княжичі свої борзі коні острогами і:

— Прощавайте! — крикнули разом в останнє.

Задудоніла земля під копитами, під кінь- ськими, рушив полк у похід.

А ішли на південь — до Дністра.

— Добре, що небо трохи захмарене — каже князєнко Ярослав — а то дуже гаряче було б і людям і коням у поході.

— Коби тільки дощ не пустився, тоді тяжка булаб дорога! — журився князенко Олег.

Та на дощ не збиралося. Легкий вітерець подував і холодив повітря. Здовж Дністра було доволі осель — то цілі села, то поодинокі хутори. Під полудне заміготів у далі укріплений город.

— Чи це вже Галич? — питає князенко Яромир.

— О ні! Галич куди більший — засміявся князенко Олег — це Яромирку, Стрий. Він приналежний уже до Галича.

У Стрию ночували. Тут довідалися від стрийського тисяцького Яромира Сильного більше про Малярів.

— Здається, що пруть вони за Бескид — говорив тисяцький — і щоб не тратити надармо людей, минають укріплені городи. Мабуть і Галич минуть. Раннім ранком рушило військо з княжичами даліше в дорогу. На другий день під полудне були вже в Галичі.

Зрадів князь Гремислав, як побачив підмогу й зятів своїх та їх братів.

— До віку буду вдячний батькови вашому за поміч.

На те княжич Ярослав сказав:

— Говорив тисяцький Стрия, що Маляри оминають укріплені городи.

— В цьому й лихо! Укріплені городи минають, а неукріплені оселі грабують, людей убивають, жінок і дівчат у полон забирають. Треба

нам буде їм десь у Верховині відпір дати. Тисяцький Мирослав Добринич радить укріпити краще Хромогорб і дати там більшу залогу. Я думаю, що так треба буде зробити. Вони напевно туди підуть. А княжич Ярослав:

— Тестю! Позволь, хай наш полк туди піде!
— Добре, — каже князь — хай іде ваш полк тільки без вас! Ви останете в Галичі!

— О, ні, ні! — закликали на це княжичі в один голос. — Де наш полк — там і ми! Зраділа княгиня Любослава, жінка князя Гремислава.

— Вітайте, діти мої! — привитала князенків.

А чотири князівні за плечей неньки виглядають, гарні як зірки на небі. Приглядаються княжичам, а княжичі ї собі з князівних очей не відривають. Бачить це батько, бачить це мати й у душі радіють:

— Будемо, дасть Біг, знов весілля справляти...

— Та покищо годі про це думати! — князь говорить до княгині.

— Хочуть усі княжичі враз із дружиною на Хромогорб іти.

А княгиня на це:

— Не пустимо тай уже! Вониж гості наші любі.

Три дні сидли княжичі в Галичі. Третього дня таки не вдержали їх князь, ні княгиня.

— Де дружина наша, там і ми! — сказали всі рішучо.

Та відіжджали вже жінками. Подала квітку княжичеві Володимиркови — князівна Борислава; княжичеві Ізяслави — князівна Добромира; княжичеві Ігорові — князівна Ольга, а наймолодшому Яромиркові також наймолодша — й також Яромирка. Чиж диво, що невесело було княжичам кидати Галич...

Ледво війська в Хромогорбі розмістилися, як уже гінці принесли вістку:

— Ідуть Мадяри...

А княжичів Святославичів не було тоді в Хромогорбі. Вони відхали з невеликим відділом доглядати укріплень по той бік ріки Стрия. Добре укріплені вже були Синевідськ, замок Бубнище і замок у Розгрічі. Тепер з тієї стороною ставили укріплення по той бік ріки, бо туди йшов шлях і напевно туди будуть іти Мадяри.

Не помилилися. Перейшли Мадяри Дністер понизше Самбора і завернули на схід на город Стрий. Стрий не встоявся їм. І пішли дальше до довж ріки Стрия. Як чорна хмара сунули наперед.

Невеличкий відділ дружини з княжичами та вони не злякалися:

— Спинимо тут Мадярів! — каже найстарший княжич Борис. — А тимчасом насліді нам підмога з Хромогорба.

— Ба й від князя Ужгороду ззя Бескида вже

Правина наспіги підмога — каже княжич Ізяслав — обіцяв сяж зараз поспішити.

— А вжеж, що повинен! — докинув княжич Борис. — І інші князі з над Дунаю й з над Тиси повинніб разом тут у Верховині спинити ворога. Тут куди лекше. Там на рівнині вже тяжче буде.

— Ба, між собою воюють! Нема згоди між ними! — замігив на це княжич Борис.

— Так, так! — зігхнув княжич Ярослав. — Нема згоди! І переможуть їх Мадяри та поневолять і нагаєм вчигимуть слухняности.

Ах, який лютий був Арпад, як почув, що перехід через Верховину загородила горстка лицарів.

— Що, не дадуть нам проходу!? — заревів він. — То силою змусимо їх до цього!

— А можеб перше спробувати переговорів? — радив один із вождів. — Всеж таки шкода наших людей, що впадуть при наступі. А багато їх мусілоб упасти! Укріплення сильні, а наші здобування укріплень не вміють.

— Спробуємо переговори! — сказав на це Хан Арпад. — І вислали перед укріплення іздця.

— Хан Арпад звертається до вас із проханням, щоб ви перепустили його з військом! Він не може тут спинюватися! Йде за Верховину! Пропустіть його, а на завжди станете його друзями! — закликав іздець на весь голос, білим платком на голові вимахуючи.

Та княжичі й слухати цього не хотіли. Князь Іздець обцявся дати поміч князеві Ужгорода

Не було ради. Дав приказ хан до наступу. Гей, завзята завелася боротьба, січа завзята стала. Як ця хмара сарани сунули Мадяри на укріплення й падали, що далші, від метен із метавок, киданих ізза заборол; від стріл калених, а що близчі — від списів крицевих. Та це не спиноє навали. Одні падуть, а другі по їх тілах пруться наперед, бо грімко лунає приказ хана Арпада: „Вперед, вперед!“

І вже роєнесла дика орда одну стіну, вже туди розбурханою рікою валить і взяли княжичі. І взяла дружина мечі лискучі в руки. Краща смерть чинарська, як соромне життя в неволі! — сказали всі. І заблизли мечі лискавками в повітрі й упали важко на голови, на ворожі. І багато ворожих голів на двоє розпалося, багато тіл ворожих додолу повалилося. І на хвилину спинилася ворожа навала.

Та тільки на хвилину! Вже в другому місці пробив собі ворог прохід і вливається туди. Скочила частина дружинників там спинювати ворогів. Не сила! Не спинили. І вже ворог із двох боків бе на горстку завзятців.

— Прощавайте, батьку, ненько, прощавайте, сестрички дорогі, прощавайте подруги милі, прощавайте суджені кохані! — зігнув кожен князенко і враз на останній бій подався.

Довго, довго ведеться завзятуца січа, та щораз меншає гурт дружинників довкола княжичів, щораз більше опускають їх сили. А всеж не кидає їх завзяття. Вже княжич Борис повалився

обіцявся спинити наїздника! І вони мусять додержати слова. Хоч сили в них замалі, та чей до цього часу наспіє якась поміч, як не з Ужгорода, то бодай із недалекого замку на Хромогорбі.

І сказали малярському іздцеві:

— Ми стоїмо тут для оборони! По наших тілах перейде твій хан за Бескид!

до долу; полинула лицарська душа з цього світа на той! А за ним ідуть княжичі: Олег, Володимир та Ізяслав. Ще тільки трійка їх стоїть на ногах; рукам спочинку не дають, ворожі голови рубують: княжичі Ярослав, Ігор і Яромир. А ворог ще завзятіше напірає. Бачить уже: — ще одно зусилля й вільний буде шлях через Бескид у Панонію. І пробили собі шлях! Упали в бою й три

похоронах (бо тіла княжичів привезли з Галича в Перемишль) сказав:

— Одинок мені потіха, синочки мої, що не посоромили ви лицарської слави, згинули як герої...

* * *

Давно, давно те минуло. І сліду нема, ні з могил сімох князенків, ні з могили лицарів. Та на місці завзятого бою заснував князь Галича город і на пам'ятку, що там згинуло сімох князенків — назвав його Семигинів.

Семигинів тепер уже не город, тільки село в Стрийщині, на схід від Любинець, за рікою Стриєм. Та живе в народі пам'ять, що назва села пішла від сімох княжичів, синів перемиського князя Святослава, що зложили там буйні голови в обороні землі рідної.

доставлі княжичі, один на одного, а з ними й остання дружина, як підкошена трава. І зняв шолом хан Арпад таї низько голову схилив над тілами княжичів:

— Честь вам, герої, й слава! Колиб я таких мав лицарів, то весь світ завоювавби.

Постояв хвилину з відкритою головою мадярський хан, а потім заложив шолом назад на голову й меч підняв у гору:

— Вперед! у похід!

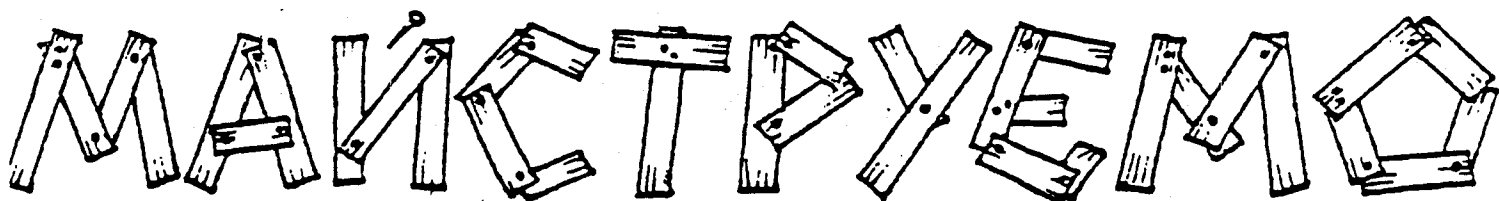
Наопіла підмога князенкам із Хромогороу та зашпоно... Тільки мертве вже лицарство застає. А над тілами вбитих лицарів гайвороння сиділо, й трупами пирувало. На вид дружинників із криком страшним у гору злетіло.

Сумні станули дружинники над тілами героїв і з пошаною познимали шоломи.

— Поховаємо дружинників, а княжичів відвеземо в Галич — сказав тисяцький Божидар. І викопали глибоку й широку могилу, зложили там тіла дружинників і присипали землею. І камінь поклали на могилі на знак, що тут лежать дружинники.

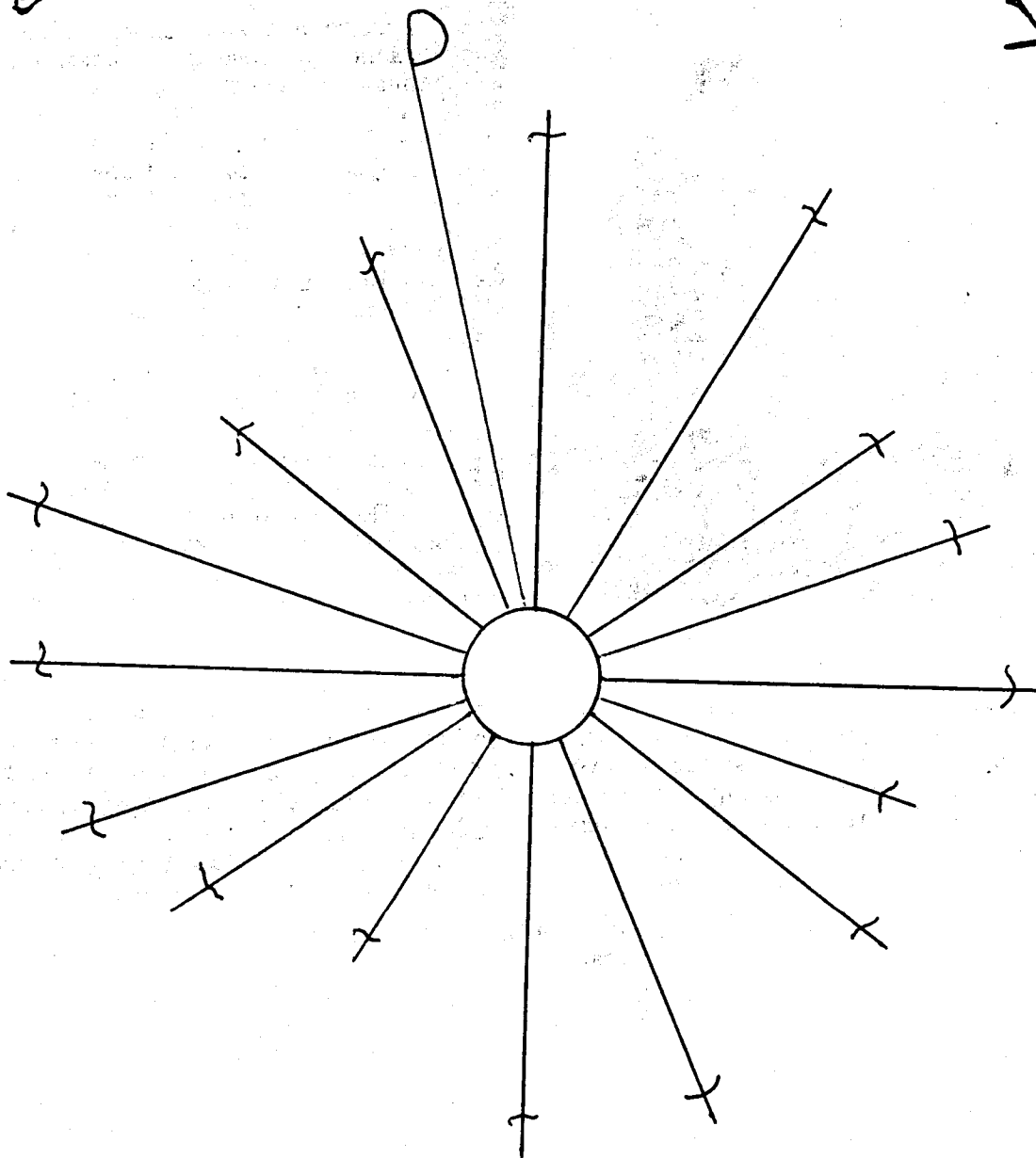
А тіла княжичів повезли в Галич. Тож то плачу й ридання було, як у ворота княжого терему віхали вози з неживими княжичами. Зараз підгнав гонець із сумною вісткою у Перемишль.

Ой, плакала ридала мати, плакали сестри, плакали жінки-вдовиці, а батькови старенькому сліз не стало, з великого горя й сплакати не міг. Не міг довго-довго й словечка промовити. Аж на

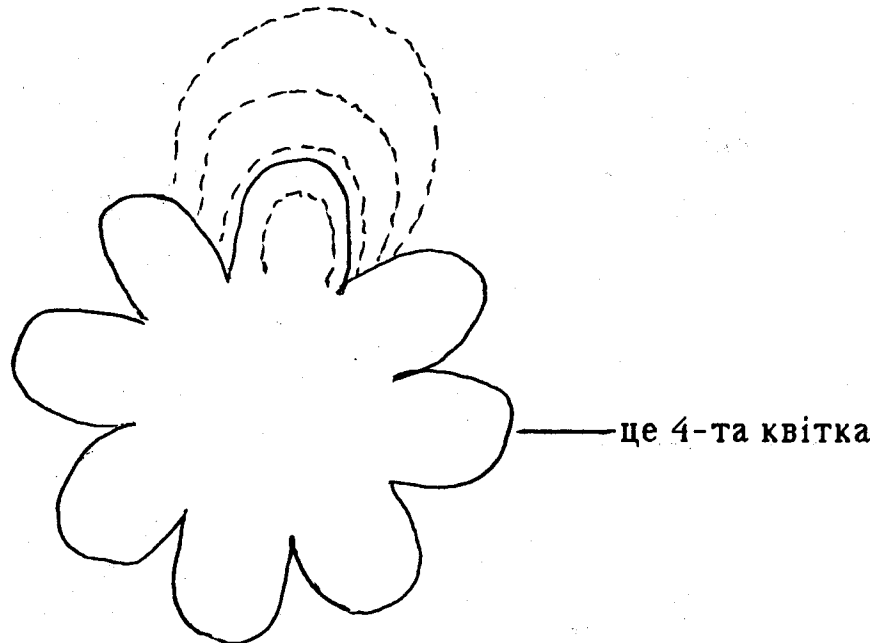
16

МОБІЛЬ

Потрібно: пластилін, кольоровий папір, ножиці, дроти довжиною ок. 1 м, солому, клей.

1. З кольорового паперу потрібно вирізати п'ять квіток (див.: рисунок на наступній сторінці), які повинні бути різні за діаметром. Квіти в одній збірці повинні бути різнокольорові. Квітки склеїти по мірі зменшення, серединками.

2. Взяти пластилін і зробити кульку, діаметром прибл. 70 мм. Діаметр кульки залежить від товщини дротів. Якщо дроти тонкі, то кулька буде менша.

Якщо немає підхожих дротів, то можна взяти електроди (це тим, що зварюють). Їх потрібно оббити, щоб був сам стрижень. Якщо є заздалегідь підготована солома, одягнемо її на дроти, щоб не було видно, що вони є там. То мають бути довгі стебла, які мають порожнину усередині.

Якщо немає соломи, то можна використати кольоровий папір, нарізавши його смужками. Тоді смужки обкрутити навколо дротів.

3. У кульку з пластиліну запхати підготовані дроти (рисунок на попередній сторінці). Дротів може бути від 15 до 25, - скільки можна запхати у кульку.

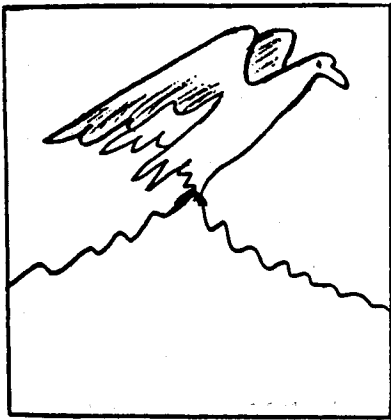
4. Коли дроти запхані, тоді потрібно їх сховати або під солому або під кольоровий папір.

5. Тепер треба проколоти дротом середину квітки і настромити її на дріт і кінець замастити пластиліном.

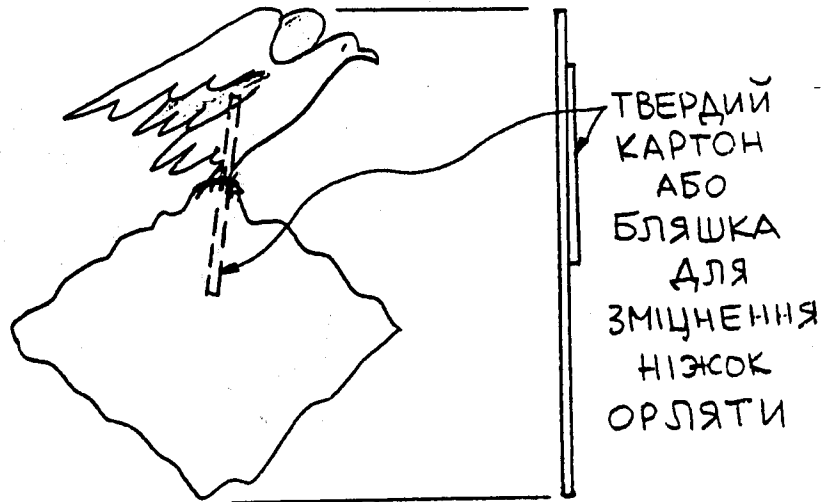
Я це робила зі своїми дітьми. Цю річ підвішуємо до лампи. Коли повітря нагрівається, то квіти рухаються.

Сестр. Ліда Пруська

НОВАЦЬКА ГОТОВІСТЬ

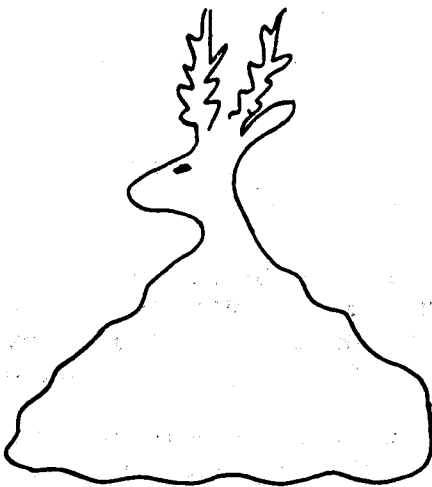

1

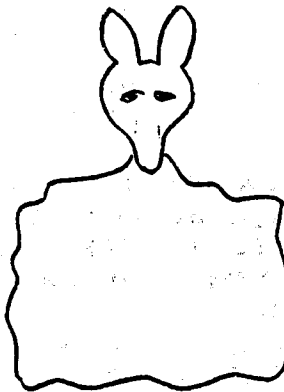

ТВЕРДИЙ
КАРТОН
АБО
БЛЯШКА
ДЛЯ
ЗМІЦНЕННЯ
НІЖОК
ОРЛЯТИ

2

3

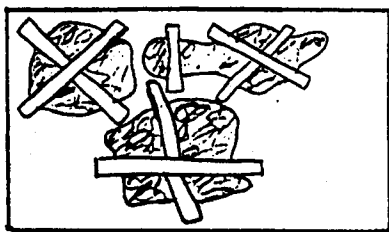
4

НОВАЦЬКОЮ ГОТОВІСТЮ ЗВЕТЬСЯ РИСУНОК НОВАЦЬКОГО СИМВОЛУ, РОЙОВОГО ЧИ ГНІЗДОВОГО ЩО ЙОГО ПРИЦІПАЮТЬ ДО НОВАЦЬКОЇ СТІНКИ.

НА НЬОМУ МОЖНА ПОМІЩУВАТИ: СПИСОК НОВАКІВ,
РИСУНКИ НОВАКІВ,
ВІДВІДУВАННЯ НОВАКІВ
ТА ІНШЕ КОРИСНЕ

ПОДАНІ РИСУНКИ Є ЛИШЕ ЧАСТИНОЮ СПОСОБІВ ЯКИХ,
МОЖНА ВЯСИВАТИ.

ПЛАСТИЧНА КАРТА З ПАПЕРУ

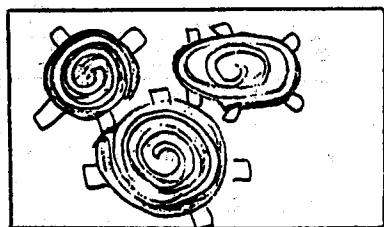

ВІД ЗГОРИ

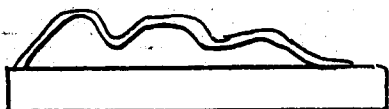

ВІД ЗБОКУ

ГАЗЕТНИЙ ПАПІР ЗІМ'ЯТИ У ФОРМУ ГОРБА І СПЛОЩИВШИ З ОДНОГО БОКУ, ПРИКЛЕЇТИ ПОЗДОВЖНИМИ ПАСОЧКАМИ ПАПЕРУ ДО ПАПЕРОВОЇ ЧИ ДЕРЕВ'ЯНОЇ ПЛОЩІ.

ВИТЯТИ СПІРАЛЮ З КРУГЛОГО КУСКА ПАПЕРУ І НАМАЗАВШИ ГОРБКИ КЛЕЄМ ПРИЛІПИТИ СПІРАЛЮ ЗАКРИВАЮЧИ НЕПОТРІБНІ ЗАГЛУБЛЕННЯ

НАМАЗАВШИ ВСЮ ПЛОЩУ КЛЕЄМ, НАЛІПИТИ КІЛЬКА ВЕРСТВ БІЛИМ ТОНКИМ ПАПЕРОМ, НА ЯКОМУ МОЖНА МАЛЮВАТИ ЗЕЛЕНОЮ ФАРБОЮ, АБО НАКЛЕЮВАТИ

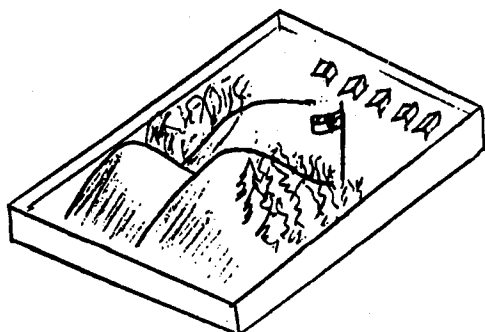

ШАТРА

чи

ДЕРЕВА

ГОТОВА ПЛАСТИЧНА КАРТА ТАБОРУ

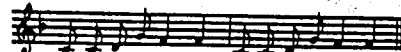
Діти Співають

КИЦЮ МОЯ, КИЦЮ

Кицю моя, кицю,
Не лизь на полицю.
Не скидай кружечків,
Не з'їдай вершечків.

Кицю мо-я, кицю, не лизь на полицю.

Не скидай кружечків, не з'їдай вершечків.

О УКРАЇНО

(ТРИ ГОЛОСИ)

НАРОДНА МЕЛОДІЯ

ХОДАЮ

О У - КРА - Ї - НО, О ЛЮ - БА НЕНЬ - КО, ТО - БІ ВІР -

АУЕТ

МЕНЬ - КО ПРИ - СЯ - ГНЕМ. СЕР - ЦЯ КРОВ І ЛЮ - БОВ, ВСЕ ТО - БІ ВІД -

ВСІ

ДА - ТИ ВСО - РОТЬ - БІ. ЗА У - КРА - Ї - НУ, ЗА Т - Т ВО - ЛЮ,

ЗА ЧЕСТЬ І СЛА - ВУ, ЗА НА - РОД.

Марш

Слова: К. Перелісна

Муз. О. Тарнавська

Marciale

Йдуть дів-чат-ка і хло-п'ят-ка о-чень-ки го-
 рять, Рів-но кро-ки від-би-ва-ють І три-ма-ють
 ряд. Раз, два, раз, Сте-ре-жіть-ся нас. Раз, два
 раз, Сте-ре-жіть-ся нас.

1. Йдуть дівчатка і хлоп'ятка,
 Оченьки горять,
 Рівно кроки відбивають
 І тримають ряд.

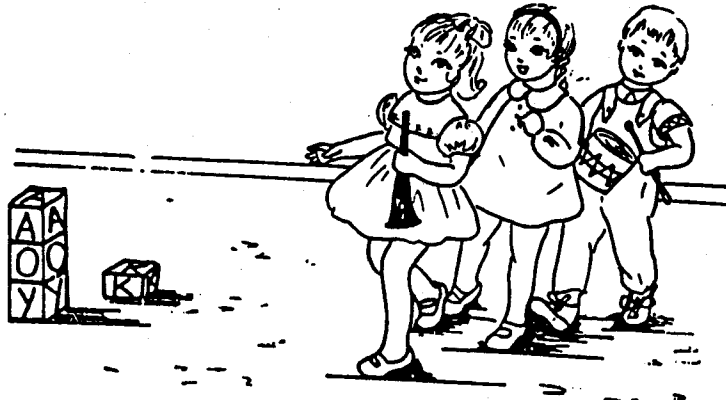
Раз, два, раз,
 Стережіться нас /2 р./

2. Люблять діти Україну,
 Знають ворогів
 І ніколи не замовкне
 Переможний спів.

Раз, два, раз,
 Стережіться нас /2 р./

3. Хоч малі ще ті хлоп'ятка,
 Та як підростуть,
 Всі до бою з ворогами
 За свій край підуть.

Раз, два, раз,
 Стережіться нас /2 р./

(‘Рідна пісня’)

Новацький Танок

ЛІТАК.

 СТАНЬ-ТЕ ДІ-ТИ, ВІ Ось ТАК, ТО ЗБУ-ДУ-Є -- МО ЛІ-ТАК,

 ОЙ ТАК, ТАК, ОЙ ТАК, ТАК, ТО ЗБУ-ДУ-Є -- МО ЛІ-ТАК,

Станьте, діти, всі ось так,
 То збудуємо літак,
 Ой так, так, ой так, так,
 То збудуємо літак.

Вже пропелер фуркотить,
 Літак вгорі вже летить;
 Ой так, так! Фуркотить!
 Літак вгорі вже летить.

А в погідну, ясну днину
 Летимо ми в Україну;
 Ой так, так, в ясну днину
 Летимо ми в Україну.

Вже піднявсь він так високо,
 Що землі не бачить око;
 Ой так, так, так високо,
 Що землі не бачить око.

Зникли людські всі оселі,
 Діти раді і веселі;
 Ой так, так, ой так, так!
 Діти раді і веселі.

Перед ним вже ясний шлях,
 Летить літак, наче птах;
 Ой так, так, ясний шлях,
 Летить літак наче птах.

Уставлення дітей
у форму літака.

"Пропелери" наперел починають крутитись то в один, то в другий бік посуваючись вперед. Діти кладуть руки /задні переднім/ на рамена, та починають хід на місці. "Крила" розводять руки вбік.

Діти правою рукою вказують догори, а відтак в долину, притім починають хід рівним, повним кроком вперед себе співаючи:

Діти дивляться в долину, відтак плещуть в долоні.
Діти кладуть праву руку на чоло та дивляться наперед себе вдаль.
Відтак всі наслідують руками лет птаха.

Мчить стрілою у простори,
Понад степи, ліси, гори;
Ой так, так! У простори
Понад степи, ліси, гори.

Приспішують хід в звичайній поставі.

Ссь і море вже минає
Тай до мети долітає;
Ой так, так! Вже минає
Тай до мети долітає.

Ідуть даліше скорою ходом, співаючи:

За часок - ось вже мета!
Гляньте! Земленька свята!
Ой так, так! Вже мета,
Гляньте! Земленька свята.

Звільняють хід та вказують руками вперед себе.

Рідні лани, рідні поля,
Тут нам життя, тут нам воля;
Ой так, так! Рідні поля
Тут нам життя, тут нам воля.

Стають на місця.

Діти дуже всі зраділи
Слава! Слава!...Загуділи;
Ой так, так! Всі зраділи
Слава! Слава! Загуділи.

Всі весело підстрибують на місці та плещуть в долоні:

Позлітали з літака,
Та скочили гопака -
Ой так, так! Ой так, так!
Всі скочили гопака!

Тепер діти творять одне або два кола і танцюють гопака.

Замітка: Забаву можна вести в залі або майдані, якщо є багато учасників можна зробити кілька "літаків".

РУЖІ

Участь: Рій, гніздо.

Місце: Домівка, терен.

Новачки-мальви сідають гуртом. За дверима домівки чи подалік від гурту на терені знаходиться шукач. Коли мальви обернуть ружу, шукач заходить і питає:

-Мальви, мальви, світлі лица, а де Ружа?

Новачки: -Де ясниться.

Шукач: -Де ж ясниться?

Новачки: -Пошукай! Чи сідай в зелений гай.

Якщо шукач відгадає, Ружа дарує йому свій презент. Якщо не відгадає, то Ружа просить у шукача презент-викуп (назвати квіти, дерева, розказати вірша про якусь квітку, заспівати пісню про відомі рослини в Україні або затанцювати, принести квітку, що назве Ружа чи листок з дерева). Якщо шукач зробить викуп, то шукачем стає хтось інший; якщо ні - то продовжує знову бути шукачем.

Ж Ж Ж

ЗЕРНЯТКО

Новаки сидять на стільцях і тримають на колінах докупи стулені долоньки - це комори. Ведучий говорить: "Я зернятко споре силлю до комори. Де в коморі вікна - там зернятко кріпне". Ведучий обходить кожного новака й одному з них всипле пару зерняток. Той, хто жмурить, має відгадати комору із зерном. Якщо вгадає - стає ведучим, а якщо ні - сідає до гурту.

Ж Ж Ж

КОНИКИ

У цю гру охоче бавляться новачата. Одні з них - за коників, а інші - за їздців. На майданчику проводять лінію. По один бік стоять коники, по другий - їздці. Коники, взявшись за руки, підходять до лінії, промовляючи: Тара, тара, тору.

Вийшли коні з двору.

Сказавши це, вони розбігаються, промовляючи: "цок, цок, цок...", а їздці їх ловлять. Спіймавши, відводять у певне місце, яке називають двором. Коли всіх коників переловлять, новачата міняються ролями.

Ж Ж Ж

БУЛА В ЛІСІ

Новачки стають парами, одна проти другої. Одна з них промовляє:

-Була в лісі?

-А бачила вовка?

-Була.

-Бачила.

-Рубала дрова?

-А боялась його, чи ні?

-Рубала.

-Ні.

Закінчивши діалог, перша махне хустинкою перед очима своєї партнерки. Якщо вона не кліпне, то не боїться; якщо кліпне - боїться.

Біда навчить

Був собі горобець. І був би собі нічого горобчик, та біда тільки, що дурненький. Одного разу літав він із своїм товаришем, молодим горобчиком, по дворі в одного господаря. Літали вони, гралися, по смітничку громадили та й знайшли три конопляні зернятка. От наш горобчик і каже:

- Мої зернятка! Я знайшов!

А чужий і собі:

- Мої! Мої!

І почали битись. Та так б'ються, так скубуться, аж пір'я з них летить. Бились, бились, аж натомились; сіли один проти одного, надулись і сидять, та вже й забулись, за що була бійка. А коли згадали, то вже й запізно було. По дворі ходить курка за курчатами, квокче та й промовляє:

- Дурні бились, а розумні поживились...

«А правда, - подумав Горобчик, - краще бути розумним. От Курка розумна, собі наїлася, а я мушу голодний сидіти».

Подумав, подумав, та й почав просити Курку:

- Навчіть мене розуму, пані матусю! Ви ж такі розумні.

- Е, ні! - каже Курка. - Вибачай, серденько! Маю я й без тебе клопоту доволі, - он своїх діточок чимало, поки-то їх всіх до розуму доведеш! Шукай собі іншого вчителя! - та й пішла собі в курник.

Зостався Горобчик сам.

- Ну що його робить? Треба когось іншого просити, не хочеться без розуму жити! - і полетів у гай.

Прилетів у гай, коли бачить, - сидить Зозуля на калині та все: «Ку-ку! Ку-ку!» От він і до неї:

- Тіточко, навчіть мене розуму!

- Не маю свого клопоту, то й чужого не хочу! - відповіла Зозуля.

- Не мала б роботи; чужих дітей розуму учити. Се не моє діло. Як хочеш знати, скільки тобі літ жити, то се я можу сказати.

- Аби ти була жива, а за мене не турбуйся! - відрізав Горобець та й полетів на болото. А там ходить Бузько і жаб ловить. Підлетів Горобець до нього та й каже несміливо:

- Пане, навчіть мене розуму...

- Що,що,що? - заклкотів Бузько.- Тікай-но ти, поки живий!

Горобчик мерщій від нього, ледве дихає від страху.

Бачить він: сидить на ріллі Гава та й сумує. От він і до неї:

- Дядино, чого ви так зажурились?

- Сама не знаю, синочку, сама не знаю!

- Чи можете мене, дядиночко, розуму навчити?

- Та ні, синочку, я й сама його не маю. Коли вже так хочеш, полети до Сови: вона, кажуть, вельми розумна-розумна, може що тобі порадить.

- А нащо тобі, мій молодчику, розум? Без розуму легше в світі жити, та й веселіше! Ти ліпше красти навчись, то й розуму не треба.

- А бодай тобі заціпило, скреготухо! - крикнув Горобчик. - Цур тобі! - та й скоріш від неї геть.

Сів собі на полі та й думає: «Де я того розуму навчуся?» Зажурився він, поглядає сумно по полю, а по полю чорний Крук ходить поважно. «Ну, ще в нього спитаю; се вже востаннє,» - подумав Горобчик.

- Навчіть мене розуму! - звернувся він просто до Крука. - Я вже так довго його шукаю...

- Розум, молодче, по дорозі не валяється, - мовив поважно Крук, - не так-то легко знайти його! А я тобі от що скажу: поки біди не знатимеш, то й розуму не матимеш. От тобі моя наука. А тепер іди, мені ніколи.

Полетів Горобчик, засмутився. «Що то мені така наука?» - гадає собі, однак ні в кого більше розуму не питався.

Не зоглядівся Горобець, як і літо минуло. Настала осінь з вітрами холодними, дощами дрібними, а далі й сніжок став падати. Біда Горобчикові - холод, голод! Вночі, де не сяде, спати не може; вдень їсти нічого, а якщо і знайде щось, то хіба сваркою відіб'є. От і почав наш Горобець до розуму приходити - годі сваритися! Куди горобці летять, то він за ними, що вони знайдуть, то й він поживиться, та все без сварки, без бійки, то горобці й не женуть його від себе. Побачив Горобчик, як інші пташки гнізда будують, почав придивлятися і собі пір'ячко зносити та гніздечко зивати. Дедалі всі горобці почали його поважати, куди зберуться на раду, то і його кличуть. І господарський, і дбайливий, що всі сусіди дивуються: «Які ви, пане сусідочку, мудрі! І де ви того розуму навчилися?»

А він тільки голівкою кивне.

«Біда навчила!» - каже.

- Прощавайте, дядино! - сказав Горобчик. - Щасливо!

Полетів Горобчик до Сови, що в старому дубі сиділа, та й до неї.

- Пані! Чи ви спите? Пані! Пані!

Сова як кинеться, як затріпоче крилами:

- Га? Що? Хто? - кричить, витріщивши очі.

Горобчик аж сам злякався.

- Та се я, Горобець...

- Горобець? Який Горобець? Не бачу. Чого притирився? І яка вас лиха година удень носить? Осе напасть!

І Сова знов заснула. Горобчик не посмів її вдруге будити, сів на дубі та й став ночі ждати. Коли почало темніти, прокинулася Сова та як заведе: «Гу-у-у! Гу-у-у...» Горобчик аж отерп від страху, хотів уже втікати, та якось утримався. Вилізла Сова з душла, глянула на Горобчика, а очі в неї світають! Страх та й годі!

- Ти чого тут? - спитала.

- Та я, вибачайте, пані, ще тут зранку сиджу...

- І чого?

- Чекаю, поки ви встанете...

- Та ж я вже встала! Чого тобі треба?

- Я б хотів вас просити ласкаво, чи не могли б ви мене розуму навчити? Адже ви такі мудрі...

- Не на те я мудра, щоб дурнів розуму вчити. Хто дурнем вродився, то й дурнем загине. Тікай-но ти, а то я така голодна!...

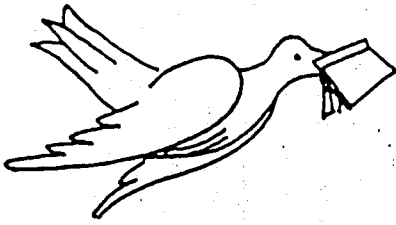
Горобчик миттю як схопиться, полетів у гущавину та й просидів там до ранку. Спить Горобчик, та так міцно, коли се в нього над головою як заскрегоче: «Ге-ге-ге!» Горобчик прокинувся, аж дивиться: сидить на сучку Сорока-Білобока та так скрегоче, аж очі заплющила.

- З ким ви, ненечко, так розмовляєте? - спитав її Горобчик.

- Тобі що до того? Бач який цікавий. А хоч би й з тобою!

- Та я дуже радий. Я би вас просив, моя панно, щоб ви мене розуму навчили.

ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА

ВСИПАТИ ВАМ БОБУ?

А ви мене всі спитаєте: «За що?» Бо всипати бобу, задати бобу — це «набити», а без причини бити негоже. З бобами є ще одна приказка: сидіти на бобах — «залишитися без нічого».

— І що воно за біб такий? Відомо про нього, що він родич гороху і квасолі, що на городах наших, коли там усе цвіте і буяє, його не дуже й видно. А от у минулому...

— Яка слава була у мене в минулому! — починає згадувати Біб. — Які пристрасті палахкотіли навколо мене в Греції та в Римі!

— Та що ти видумуєш! Біб — і раптом пристрасті!

— Тому що я був заборонений! У Стародавній Греції дітям багатих і славетних родин заборонялося не те що їсти боби, а навіть доторкатися до бобового кущика! На квіти не дозволялося навіть дивитися!

— Але чому?

— Ви бачили мої квіти? Вони схожі на білих метеликів з чорними оксамитовими плямами. Вони прекрасні! Та забобонні люди видумали, що ми небезпечні, що нас позначили боги! Вони, мовляв, поставили чорну пляму на білу квітку, щоб попередити людей!

— А що було далі?

— Далі? Стародавній Рим перейняв від греків зневагу до нас, бобів. Римські багатії з презирством ставилися до фаби (так вони нас називали). Верховний служитель бога Юпітера не мав права навіть вимовити слово фаба, бо це, бачите, принизило б його! Зате простий народ у Римі страх як любив мене! На кожному кроці, а особливо біля цирку, чулися вигуки: «Фаба! Фаба!» Це вуличні торговці пропонували гарячі смажені боби — улюблені ласощі простих людей. Мабуть, тому багатії й ненавиділи мене, що народ мене любив. А зараз!.. Зараз у Римі замість фаби жують якусь гуму!..

— А чому ж ти біб, а не фаба?

— А це те самісіньке, дивись: фаба — бабо — боб, буб, біб... Гарно, правда?

— Біб — гарно, а от дати бобу — не дуже...

ВІТЕР

Тарас стоїть на балконі, видуває з соломинки мильні бульбашки. Йому хочеться, щоб вони летіли вниз, а вітер весь час відносить їх ліворуч, на сусідній балкон. Там стоять Галя з Андрійком і, сміючись, ловлять бульбашки. Ті, торкаючись долоней, зразу зникають.

— Не займайте! — сердиться Тарас. — Я хочу бачити, куди вони летять.

Галі з Андрієм теж стає цікаво. Вони відступають назад, і тепер ніхто не заважає бульбашкам летіти повз балкон аж за ріг будинку.

— Пливуть, як човники по струмочку, — дивується Галя.

— Оце вигадала, — сміється Андрій. — Які струмочки в повітрі?

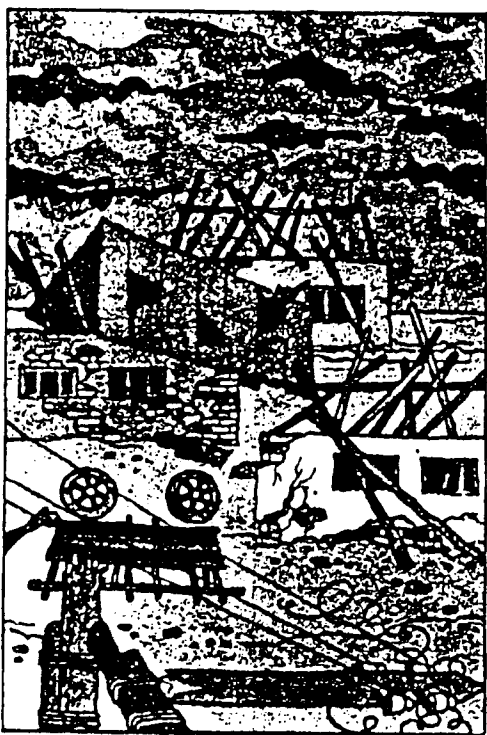
— Зараз побачиш які, — вперто сказала Галя, побігла в кімнату і принесла звідти блокнот з олівцем. Хвилястою лінією намалювала шлях,

яким пропливли повз них бульбашки. Хіба не схоже на струмок? Тут загомоніли всі троє — хлопці все одно не вірили ні в який струмок, а Галя твердила своє. На галас вийшов Тарасів дідусь. Витяг окуляри, придивився до малюнка:

— Мені подобається. Сьогоднішній вітерець і справді нагадує струмок, тільки невидимий, бо він не з води, а з повітря. Але в нього теж є русло, тобто напрямок руху й швидкість. — Дід обернувся до внука: — Неси, Тарасику, отой млинок, що ми з тобою нещодавно зробили...

Млинок нагадував паперову квітку з чотирма пелюстками. Маленьким цвяшком вона була прибита до «стеблинки»-палички. Тарас виставив паличку на вітер — і пелюстки закрутилися, ніби їх крутив хтось невидимий, але дужий.

— Бач, запрацював наш вітряний

Крім добрих вітрів існують і злі. Ось шквал — раптовий, недовгий, але страшний вітер. Він виникає перед грозою.

Бора — дужий холодний вітер, що дме взимку з суші на море.

Торнадо — вихор, що найчастіше виникає на півдні Америки.

Вітер — це невидима річка або струмок, де тисне до ди — повітря.

струмок. Крутить пелюстки млинка, ніби вода справжній млин. Однак цей ще не такий дужий. Бувають і вітряні ріки, і грізні руйнівні потоки, які ми звемо бурями або ураганами. Тільки на відміну від справжніх рік вітряні течії завжди змінюють свою швидкість і напрямок. Сьогодні повз нас тече отакий струмок, а завтра пронесеться бурхлива ріка, а потім раптом наступить повний спокій.

— А чому? — спитала Галя.

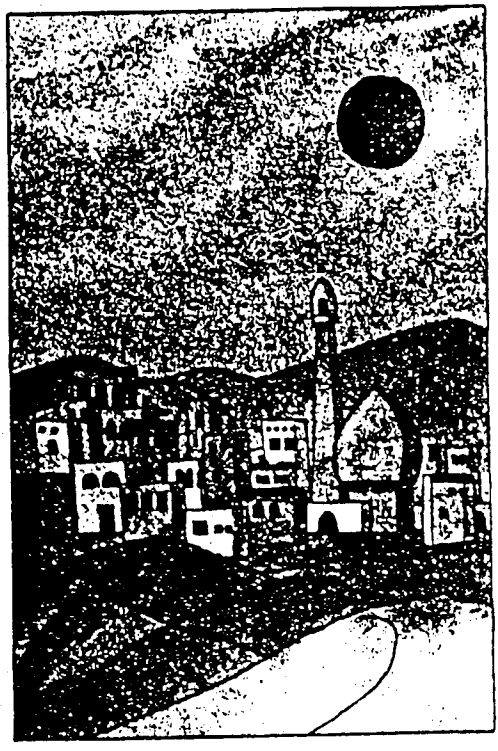
— Зараз поясню, — сказав дідусь. — Ви, може, не знаєте, а Тарасикові вже відомо, що наша планета оточена океаном повітря. І що повітря це має вагу, тисне на Землю. Десь повітря більше, тобто тиск дужчий, десь трохи менший. Так-от: повітряна течія під назвою вітер завжди виникає там, де більший атмосферний тиск, а тече туди, де він менший, наче згори в низину. А від цього і залежить виникнення чи відсутність вітру.

Урагани — вітри надзвичайної сили, втричі сильніші за шквали. Саме вони викликають жахливі морські шторми.

Морські вітри — мусони — двічі на рік змінюють свій напрямок: дмуть то з моря на сушу, то навпаки.

Мешканець пустель та степів — вітер «афганець». Він ніби сплює все навколо сухим гарячим диханням.

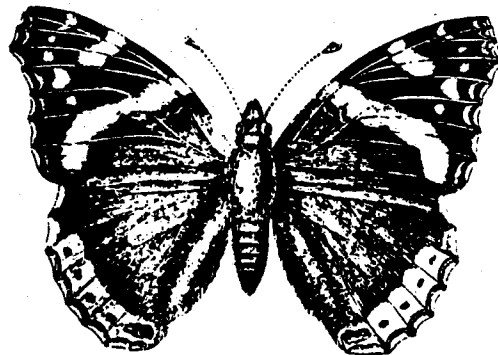
ГОРОДЕЦЬ МЕТЕЛИКІВ

Як подбати, щоб метелики прилітали у твій город?

1. Метелики люблять квітки, які мають нектар. Найліпше люблять червоні й жовті квіти. То ж сій багато таких квітів і дожидай метеликів.
2. Дбай про свої квітки. Ніколи не вживай хемікалій. Ці речовини можуть потруїти метеликів.
3. Метелики люблять відкриті, соняшні простори й плоскі камені, які можуть захоронити їх від вітру. Чому вони сидять на квітках і каменях на сонці? Бо потребують зігріти свою кров, яка в них є холодна.
4. Не забудь за воду. Метелики потребують вогкості. Щодня поливай свої квіти (якщо не йде дощ).
5. Метелики теж люблять сидати в безпечному місці. Купа галуззя чи колод pomoже захоронити їх від вітру, бурі й неприяних звірят.

Подбай про все, що тут сказано, чекай і дивись. Ті красні метелики скоро відвідають тебе.-

Подав: Сірий Орел Орест

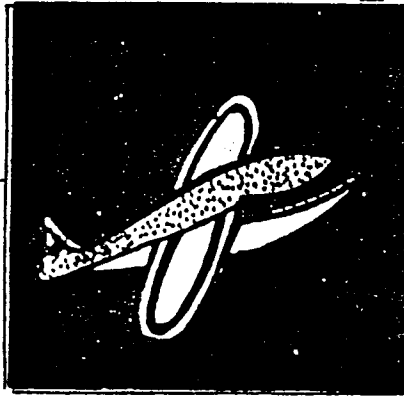

РОЗГАДАЙТЕ ?

ЗАГАДКИ

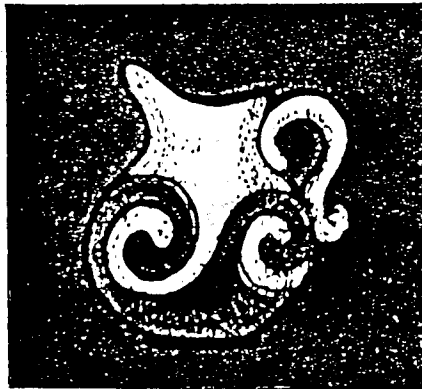
МАРІЙКА ПІДГІРЯНКА

Відгадайте котра картинка відповідає загадці. Доповніть слова і зазначіть число картинки і відповідну літеру загадки.

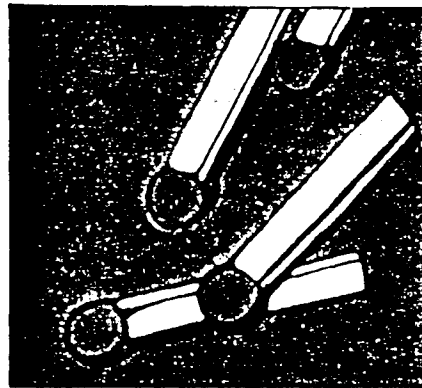
1

А
Сидять у коробці
У купочці хлопці.
Хто хоче світити —
Готові служити.
Не беріте, діти,
Їх на забавки,
Бо можна згоріти.
Що це?
(С———И)

3

В
Що то є за гість:
Ніжок має шість.
Аж чотири крильця має,
По квітках собі літає.
Ні бджола, ні джмелик —
Зоветься...
(М———К)

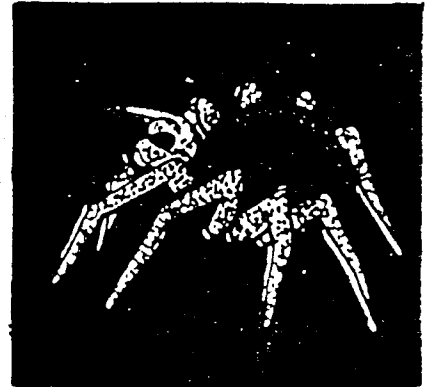

4

Г
Ану, хто з дітей вгадає,
Що за звір ніг вісім має?
Снує з ниток тонкі сіті,
Щоби мушки в них ловити?
(П———К)

Б
Носить воду, не дармує.
Має вухо, а не чує.
Обірватись вухо може,
Ніщо тоді не поможе.
(Д———К)

5

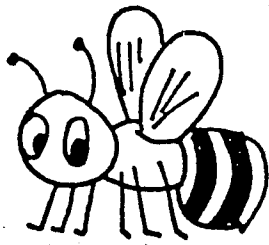
2

Д
Поночі літає,
Удень засинає.
Кругла голова,
Зоветься...
(С———А)

Г
Летить птах
В небесах.
Бензини нап'ється,
Світами женеться —
Скоро так,
Гучно так,
А зоветься...
(Л———К)

6

33
ПРИКАЗКИ

Чужими руками тільки жар добре загібати.

Ж Ж Ж

Яйця курку не вчать.

Ж Ж Ж

Як маєш хліб у торбі, то сядеш і на горбі.

Ж Ж Ж

Або віз, або перевіз.

Ж Ж Ж

Боже - провадь, дідьку - пхай.

Ж Ж Ж

Всі дороги ведуть до Риму.

Ж Ж Ж

Де оре соха, там трава висиха, а де плуг ходить, там і хліб родить.

Ж Ж Ж

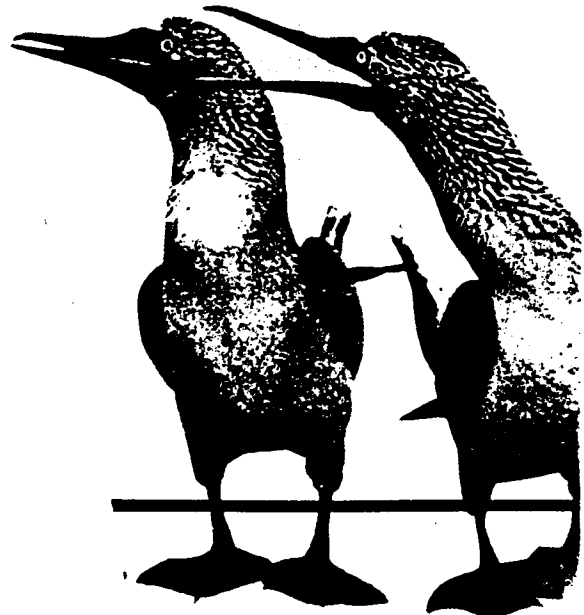
Забгато доброго, то також недобре.

Ж Ж Ж

Знає кицька, чиє сало з'їла.

Ж Ж Ж

Коли бідний жениться, то ніч коротенька.

Подаємо Вам кілька важливих статей з проголошеної Конституції України, що кожний з Вас повинен знати. Дня 28 червня 1996 року на п'ятій сесії Верховної Ради України була прийнята Конституція України. Верховна Рада України від імені українського народу - громадян України всіх національностей, керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенароднім голосуванням, та усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішніми, та прийдешніми поколіннями прийняла Конституцію - основний закон України.

1. Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.
2. Територія України в межах існуючого кордону є цілесною і недоторальною.
3. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.
4. В Україні існує єдине громадянство.
5. Україна є республікою.
6. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.
7. Конституція України має найвищу юридичну силу.
8. Державною мовою в Україні є українська мова. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист української й інших мов національних меншин України.
9. Оборона України, захист її суверенітету, територіяльної цілісності і недоторканості покладається на Збройні сили України.
10. Державними символами України є Державний прапор України, Державний герб України і Державний гімн України.
11. Державний прапор України - стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.
12. А чи знаєте, хто написав слова до національного гімну? А хто зложив музику? Слова до 'Ще не вмерла Україна' написав Павло Чубинський, а музику зложив о. Михайло Вербицький у 1863 році.

14. Столицею України є місто Київ.
15. Конституція України гарантує кожному право на свободу думки і на вільне вираження своїх поглядів і переконань.
16. Кожен має право на свободу світогляду і віроісповідання. Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа відокремлена від церкви.
17. Держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту.
18. Батьки зобов'язані утримувати дітей до їх повноліття. Повнолітні діти зобов'язані піклуватися про своїх непрацездатних батьків.
19. Кожен має право на освіту. Повна загальна середня освіта є обов'язковою. Кожному гарантується таємниця листування, телефонічних розмов.
20. Президента України обирається громадянами України шляхом таємного голосування на п'ять років. Одна і та сама особа не може бути Президентом більше ніж два рази підряд. Вибори на Президента України проводяться в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Президента України.-

Подала С. О. Стаха Гойдиш

БОЖИЙ ДАР

Летять краплини, мов кришталь,
 Втішається нива.
 Паде дощик, Божий дар,
 Добрі будуть жнива.
 А як сонечко й проміння
 Зішле та погріє,
 Чого ниві більше треба?
 Все зерно доспіє.
 Прийдуть женці, стануть жати,
 Та пісні співати.

От принесе, рідна нива,
 Хлібину до хати.
 Коли дощиком та сонцем
 Бог нас обдарує,
 Тоді й нива, своїм плодом
 Всіх нас нагодує.
 Вдячні ми за тепле сонце,
 Отче наш небесний,
 І за ниву і за дощик
 Й всі дари чудесні.

Д. Калатало

Ніна Мудрик-Мриц

ІМ'Я ДЛЯ РОЯ

Ми подружки із роя одного;
 Назви ще не маємо для нього,
 Що ж придумати і де шукати,
 Як ім'я нам для роя придбати?

Вже питали у батьків, сестрички,
 У книжках шукали із полички,
 І вкінці зібрались в холодочку
 На нараду в парку, на горбочку.

Довго так ми радилися у парку
 І питали ройову Одарку,
 А вона шукала в пісні, в казці,
 Серед птиць і в квітів гожих в'язці;

І вкінці сказала нам: "Вже знаю,
 В Україні, в нашім ріднім краю,
 Квітне цвіт на сонце схожий, милий".
 "Соняшник" наш рій ми одрестив!

Грім

Були собі в парі
у чорній хмарі
грім і мара.

Мара тільки хмуриться,
а грім
кулаком погрюкує.
Бідні їхні діточки
понасуплювалися.

Викотився грім
із хмари,
хряснув дверима
та як гарикне:

— Прррощавайте!
Піду прошаком
по землі
щастя питати.

І заgrimів
по крем'яній дорозі.
Тільки його й чули.

Ігор Калинець

Платон Воронько

ХВОСТИК НІДЕ ДІТИ

Я пошла на святки
Нашій киці чобітки.
Шапочку наділа,
Тільки не зуміла
Трусики надіти -
Хвостик ніде діти.

Марія Познанська

ДИНЯ

А дідусь у курені
Жовту диню дав мені.
Принесла я диню в дім,
Вже розрізала і їм.

Ой, солодка ж ти яка,
І пахуча, і м'яка!
З'їм я небагато,
Залишу й для тата,
Для мами, для Галі,
А скибочку - лялі.

Павло Тичина

А Я У ГАЙ ХОДИЛА

А я у гай ходила
по квітку ось яку!
А там дерева - люлі,
І все отак зозулі:
ку-
ку!

Я зайчика зустріла,
дрімав він на горбку.
Була б його спіймала-
зозуля ізлякала:
ку-
ку!

А КРОСТИХ

Що таке акростих?
-Ти, Максимку, щось притих?
-Я читаю акростих!
-Що ж воно ото за штука?-
Запитав дідусь онука.
-Перші літери рядків
Зверху вниз я разом звів,
Ось і вийшло слово з них,
Це, дідусю, - акростих.

М. Романченко

БАЗІКА

-Мисливець-щасливець, звідкіль ти ідеш?
-Іду я, мій друже, із лісу.
-Мисливець-щасливець, а що ти несеш?
-Несу я хвостатого лиса.
-А чим же хвостатий той лис провинивсь?
-Курей пережер він без ліку.
-А де ж це твій лис-курокрад, подивись?
-Утік через тебе, базіку!

Валентин Бичко

На луках від цвітінь-краси
Червоно, синьо, жовто, біло.
Палають крапельки роси,
Немов їх сонце запалило.

Гуде пташиним співом ліс,
Та найгучніше в цьому гулі
Виводить іволга свій свист,
Кують бездомниці-зозулі.

Леся Храплива

КНЯГИНЯ ОЛЬГА

Княгиня Ольга на межі
В золотоканій шаті,
Схилилися в поклоні їй
Полян поля багаті.

Княгиня Ольга хрест взяла,
Поля перехристила.
Зашелестіли щось поля
І квіти похилились.

Княгиня Ольга на межі:
-Куди веде дорога?
Чи до Перунових жерців,
Чи в храм Іллі до Бога?

Пішла у церкву на горі,
У Господа святиню.
Топтала стежку по ріллі-
Туди нам йти і нині.

Серпанок білий розвівав
Немов вітрило, вітер,
А попри стежку, поміж трав,
Цвіли України квіти.

Лідія Компанієць

ТВОЯ ЗЕМЛЯ

Розтанула зоря досвітня,
Росою вкрилися поля.
Ласкава, щедра і привітна
Летить навкіл
Твоя земля.

Вона тобі не пошкодує
Свого добра,
Свого тепла:
І щедро хлібом нагодує,
Й води хлюпне з джерела.

Для тебе цвітом зарясніє,
Птахами виповнить ліси,
Вбере долини й полонини
У квіти дивної краси.

Твоя це мати - Батьківщина
Твій дім з малих дитячих літ.
Звідсіль дороги і стежини
Тобі лежать в широкий світ.

Олександр Олесь

ВСЕ НАВКОЛО ЗЕЛЕНІЄ...

Все навколо зеленіє
річка ллється і шумить.
Тихо, тихо вітер віє
і з травою гомонить.

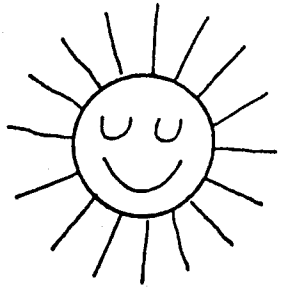
Як тут всидіти у хаті,
коли все живе, цвіте,
скрізь дзвенять пташки крилаті,
сяє сонце золоте...

Швидше, мамо, черевички!
Глянь, як весело в саду!
Ти не бійся - до кринички
я і сам не підійду

(“Ключі до рідного”)

Орляча Розвага

ВСІМ ПОТРОХУ

-Івасю,- звернулась вчителька до учня, -скажи но, чому лелеки відлітають на зиму в теплі краї?

-Бо там люди теж хочуть мати дітей,- відповів Івась.

БУВ ЗАЙНЯТИЙ

-Щось ти, Дем'янку, сьогодні довго сидиш над підручниками,- каже сестра.

-Та ніяк не можу оце розв'язати задачу з фізики,- озвався Дем'янку.

-А хіба вчителька не пояснювала вам, як це треба робити?

-Та пояснювала. Але якось прослухав, бо був зайнятий у цей час.

-Чим?

-Думав над одним дуже важливим питанням.

-А саме?

-Як стати відмінником.

ШИРА ВІДПОВІДЬ

-Петрику, який предмет тобі найбільше подобається в школі?

-Годинник нашого директора.

Священик питає Петруся:

-Скажи, Петрусю, чи ти молишся перед сном?

-Ні, але моя мама робить це за мене.

-Як вона це робить?

-Вона дякує Богові, що я вже в ліжку.

НА ПЛАСТОВОМУ ТАБОРІ

В Союзівці відбулись Курси Українознавства

- Скажи мені, хлопчику, де тут командант?

- Прошу пані, він ще новак, він ще не вміє по-українськи.

ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ

42

Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції /див.: II стор. обкладинки/ з допискою: "Для Сороки".

ДОРОГА СОРОКО!

Як я можу поліпшити програму сходин? Непевний

ДОРОГИЙ НЕПЕВНИЙ!

Переводи більше гор. Але не одну по одній, а чергуй з іншими елементами (розповідь, майстрування, танок, спів, самодіяльна гра і т.д.) Також чергуй роди гор: рухові, чуттеві. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Поможи мені закінчити поему для мого "наймилішого". Що римується з "місячні ночі"? Дульчінея

ДОРОГА ДУЛЬЧІНЕЄ!

Спробуй "штани робочі". Сорока.

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Які свята можна відзначати в таборі? Мирося

ДОРОГА МИРОСЮ!

На північній півкулі табори бувають переважно в липні й серпні. Тоді можна відмітити: 6 липня - ніч під Івана Купала, 7 липня - свято св. Івана Хрестителя, 12 липня - Петра й Павла, 24 липня - св. Ольги, 28 липня - св. Володимира Великого, 19 серпня - Преображення (Спаса - свячення овочів), 24 серпня - День Незалежності України, 28 серпня - Успення (свячення квітів).

Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Якщо занурити білу хустинку в Чорне море, то яка вона буде? Тимко

ДОРОГИЙ ТИМКУ!

Мокра. Сорока

Ж Ж Ж

З М І С Т

ВІД РЕДАКЦІІ.....	1
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?	
Винахідливий засць.....	2
Степова птиця.....	9
Сім княжичів-Святославичів - Антін Лотоцький.....	10
МАЙСТРУЄМО	
Мобіль - Сестр. Ліда Пруська.....	16
Новацька готовість - Сірий Орел Денис Беднарський.....	18
Пластична карта з паперу - Сірий Орел Денис Беднарський.....	19
ДІТИ СПІВАЮТЬ	
Кицю моя, кицю	20
О Україно.....	20
Марш - К. Перелісна/О. Гарнавська.....	21
НОВАЦЬКИЙ ТАНОК: Літак.....	22
ІГРОВИЙ КУТОК - В'ячеслав Свєрдун	
Лічилка - бр. Святослав Олексій.....	24
Буряк.....	24
Ружі.....	25
Зернятко.....	25
Коники.....	25
Була в лісі.....	25
САМОДІЯЛЬНА ГРА: Біда навчить.....	26
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА	
Всипати вам бобу? - А. П. Коваль.....	28
Вітер.....	29
Городець метеликів - Сірий Орел Орест.....	31
РОЗГАДАЙТЕ?.....	32
ПРИКАЗКИ.....	33
ЧИ ЗНАЄТЕ, ЩО... - Сіра Орлиця Стаха Гойдиш.....	34
ЦІКАВЕ ЗВІДУСІЛЬ	
З синіх гір.....	36
Молитва - Сестр. Мар'яна Кручок.....	36
Шматок хліба - С. О. Іван Нагірний.....	36
Веселі каруселі.....	36
Божий дар - Д. Калатало.....	37
Ім'я для роя.....	37
Грім - Ігор Калинець.....	38
Хвостик ніде діти - Платон Воронько.....	39
Диня - Марія Познанська.....	39
А я у гай ходила - Павло Тичина.....	39
Акростих - М. Романченко.....	39
Базіка.....	39
На луках - Валентин Бичко.....	39
Княгиня Ольга - Леся Храплива.....	40
Твоя земля - Лідія Компанієць.....	40
Все навколо зеленіє - Олександр Олесь.....	40
ОРЛЯЧА РОЗВАГА.....	41
ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ.....	42